

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет
імені Петра Могили

ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІЧНИХ НАУК
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ПІДПРИЄМСТВА

ФОКША ОЛЕНА ОЛЕКСАНДРІВНА

УДК 338.46

**РОЗВИТОК ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СФЕРІ
РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ**

Спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Автореферат

дипломної роботи на здобуття освітнього ступеня «магістр»

Миколаїв - 2019

Магістерська робота є рукопис.

Роботу виконано на кафедрі економіки підприємства Чорноморського національного університету імені Петра Могили Міністерства освіти і науки України.

Керівник роботи:

кандидат економічних наук, доцент

Кузьменко Борис Петрович,

Чорноморський національний університет
імені Петра Могили

Рецензент:

кандидат економічних наук, доцент

Верланов Олександр Юрійович

Чорноморський національний університет
імені Петра Могили

Захист відбудеться «20» лютого 2019 р. о 10⁰⁰ годині на засіданні екзаменаційної у Чорноморському національному університеті імені Петра Могили за адресою: 54003, м. Миколаїв, вул. 68 Десантників, 10, аудиторія 10-314.

З магістерською роботою можна ознайомитися у бібліотеці Чорноморського національного університету імені Петра Могили (54003, м. Миколаїв, вул. 68 Десантників, 10).

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. На сучасному етапі розвитку України фундаментальним є питання залучення інвестицій в будь-яку сферу національної економіки. Одним із найважливіших завдань, які стоять перед інвестором є вибір об'єктів інвестування, що мають найпривабливіші перспективи розвитку та дозволяють забезпечити найвищу ефективність інвестицій. Одночасно з тим підприємство проявляє ініціативу і прагне знайти потрібного інвестора, а потім переконати його інвестувати грошові кошти саме в дане підприємство.

Одним із суттєвих і важливих завдань піднесення економіки України і підвищення ефективності її функціонування є структурні реформування згідно з вимогами перехідного періоду до ринкових відносин. Визначення і обґрунтування структури виробництва потребують нових, сучасних методів, а фактичний досвід її формування показує, що ці методи не завжди забезпечують підвищення ефективності виробництва, недостатньо повно враховують особливості оновлення і розвитку виробництва в умовах переходу до ринку.

Однією з перспективних галузей, що розвиваються, є ресторанний бізнес. Готельно-ресторанна сфера послуг має великий потенціал для прогресу, вносить вагомий вклад в економіку країн, забезпечує масштабні інвестиції у туристично-привабливі регіони, і саме люди визначають сутність і ефективність бізнесу, та є ключовим ресурсом будь-якої організації.

Розвинене ресторанне господарство є прибутковим сектором економіки країни, який, окрім обслуговування різних контингентів споживачів та надання їм послуг у сфері харчування, вигідно позиціонує країну на міжнародному ринку.

Розвинена сфера послуг, складовою якої є ресторанне господарство, є ознакою належного соціально-економічного рівня країни, прогресивної структури її господарства. Трансформації, які відбулися у світовій економіці

протягом останніх десятиріч, спричинили істотні зміни в ресторанному господарстві. У сучасних умовах ресторанний бізнес є прибутковим видом економічної діяльності, якому притаманні високі рівні ліквідності капіталу та конкурентності. Впродовж останніх років спостерігається зростання ролі закладів ресторанного господарства у туристичному секторі економіки. Тому дослідження розвитку інвестиційної діяльності ресторанного господарства є актуальним і має вагоме практичне значення.

Значний внесок у дослідження питань розвитку інвестиційної діяльності ресторанної справи України знайшли своє відображення у працях таких зарубіжних та вітчизняних вчених, В. Александров, Ю. Бажал, В. Балабанов, І. Бланк, Є. І. Бойко, О. Василик, В. Вітлінський, В. Геєць, М. Герасимчук, М. Гінда, Б. Губський, В. Дем'янишин, М. Долішній, В. Дорошенко, В. Єлейко, П. Кухта, В. Лагутін, І. Ліпсц, І. Лукінов, І. Михасюк, А. Мертенс, І. Мойсеєнко, П. Рогожин, О. Романенко, М. Савлук, О. Смирнов, І. Тивончук, Ф. Турко, А. Філіпенко, В. Шевчук, В. Шенаєв, Е. Шилов та інші. Однак поряд із накопиченими науковими напрацюваннями із цієї проблематики, питання дослідження сучасних тенденцій розвитку підприємств ресторанного господарства потребують подальшого аналізу та наукового доопрацювання.

Методологічне, теоретичне та методичне значення способів успішного залучення інвестицій в сферу ресторанного бізнесу, їх глибока наукова і прикладна розробка визначають актуальність обраної теми, логіко-структурну побудову дипломної роботи, її мету та завдання.

Об'єкт дослідження є процес інвестиційної діяльності в ресторанному бізнесі України.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні аспекти забезпечення розвитку інвестиційної діяльності в сфері ресторанного бізнесу.

Мета і завдання дослідження. Метою дипломної магістерської роботи є аналіз ефективності інвестиційної діяльності ресторану та обґрунтування напрямів її підвищення.

Для досягнення мети в роботі сформовано наступні завдання:

- розкрити сутність інвестицій та інвестиційної діяльності;
- проаналізувати ресторанний бізнес в Україні та перспективи його розвитку;
- оцінити економічні показники господарської діяльності ресторану «Едельвейс»;
- встановити проблеми інвестиційної діяльності в ресторанному бізнесі України;
- запропонувати напрямки підвищення ефективності інвестиційної діяльності в Україні;
- провести діагностику конкурентних переваг підприємства «Едельвейс» за допомогою SWOT-аналізу;
- запропонувати стратегію розвитку підприємств ресторанного бізнесу України.

Методи дослідження. Методологічною основою дослідження є сукупність способів, принципів, загальних методів і прийомів, що використовуються в процесі наукового дослідження. Теоретичною основою роботи стали наукові праці вітчизняних та зарубіжних учених і фахівців з проблем прийняття інвестиційних рішень, стратегічного управління, забезпечення ефективності діяльності підприємства.

Правове поле дослідження склали чинні законодавчі та нормативні документи, що регламентують діяльність суб'єктів господарювання в Україні. Інформаційною базою випускної роботи послужили офіційні статистичні матеріали, дані звітності досліджуваного підприємства.

У магістерській роботі використано науковий аналіз (при вивченні сутності ефективності інвестиційної діяльності підприємства); метод емпіричного дослідження (при дослідженні питань інвестиційної діяльності та інвестиційного забезпечення); узагальнення й систематизації; якісного, кількісного аналізу; порівняння та групування даних; економіко-статистичні методи (при збиранні, групуванні та узагальненні статистичних даних);

графічний і табличний методи (для ілюстрованого подання результатів дослідження).

Наукова новизна отриманих результатів. Наукова новизна отриманих результатів полягає у визначенні напрямків розвитку інвестиційної діяльності в сфері ресторанного бізнесу України, що забезпечує економічний підйом цієї галузі. Основні наукові результати полягають в наступному:

Дістало подальшого розвитку:

- інституційна структура функціонування, управління та державного регулювання вітчизняної системи інвестиційної діяльності в умовах трансформаційної національної економіки, що дає можливість виявити кореляційну залежність між інституційними структурами та оптимізувати їхню діяльність і визначити напрями впливу на інвестиційну діяльність;

- система заходів, спрямованих на розвиток в сфері ресторанного бізнесу, яка забезпечує постійне і поступове зростання даної галузі економіки;

Практичне значення дипломної роботи полягає в розробці рекомендацій з підвищення ефективності інвестиційної діяльності в сфері ресторанного бізнесу.

Публікації. За результатами дослідження була опублікована одна стаття, обсягом 0,12 д.а..

Структура роботи. Дипломна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, загальним обсягом 116 сторінок основного тексту, а також 12 таблиць і 14 рисунків, списку використаних джерел з 93 найменувань і 4 додатків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі розкриваються сутність та стан наукової проблеми, її значимість; обґрунтовано необхідність проведення дослідження, його актуальність; сформульовано мету і завдання дослідження, його методи;

представлено наукову новизну та практичне значення отриманих результатів, публікації та структура роботи.

У першому розділі – «Теоретико-методичні засади інвестиційної діяльності підприємства» узагальнено сутність понять «інвестиції» та «інвестиційна діяльність», механізм державного регулювання інвестиційної діяльності, розглянуто методи оцінки інвестиційної діяльності.

На сучасному рівні економічного розвитку Української держави забезпечення конкурентоспроможності національної економіки серед світових економік, інтеграції вітчизняної економіки в європейський і міжнародний ринки потрібна активізація інвестиційної діяльності, яка є суттєвим і дієвим механізмом щодо соціально-економічних перетворень в економічному просторі як на регіональному, так і загальнодержавному рівнях. Інвестиції у просторовому розвитку національної економіки виконують основні функції щодо забезпечення прогресивних структурних змін у вітчизняній економіці, реалізації інноваційних процесів та підвищення ефективності виробничих процесів.

Найбільш досконале визначення інвестиції – це сукупність майнових і фінансових ресурсів та інтелектуальних цінностей, які вкладають у власне виробництво з метою його реконструкції, модернізації та запровадження новітніх технологій, в інші об'єкти суб'єктів підприємництва та соціальної сфери з метою отримання прибутку, або ж соціального ефекту, а інвестиційна діяльність – це процес реалізації інвестицій.

Інституційні основи формування і розвитку інвестиційного ринку та інвестиційної діяльності є досить важливими в господарській практиці, особливо в період переходу від адміністративної економіки до ринкових відносин. Адже саме в цей період, період переходу до ринкової економіки, відбуваються глибокі соціально-економічні зміни, зміни у фінансовій та господарській сферах. Характерною особливістю ринкового господарювання є мобільність матеріальних, трудових, фінансових та інших ресурсів.

У другому розділі – «Аналіз та оцінка інвестиційної діяльності в сфері ресторанного бізнесу» здійснено моніторинг ресторанного ринку.

Ресторанний бізнес України є привабливим для міжнародних компаній, які за умов стабілізації політичного та економічного стану держави, мають наміри реалізувати стратегічні програми щодо організації та розвитку франчайзингових ресторанних мереж в Україні. Підтвердженням вищезазначеного є наявність достатньо широких переліків пропозицій (каталогів) з продажу франшиз на організацію ресторанного бізнесу. Так, наприклад, з 51 пропозиції тільки 5 належить вітчизняним компаніям та відносяться до фаст-фудів. Інші франшизи з організації кафе, кав'ярень, піцерій, ресторанів, фаст-фудів належать міжнародним компаніям, бренди яких мають як національне, так і світове визнання.

Саме тому ринок франчайзингу можна розглядати як перспективний напрямок для ведення комерційної діяльності на території України та варто очікувати збільшення кількості франчайзерів та, особливо, франчизи.

За умов розвитку ресторанного бізнесу в Україні шляхом активного формування ресторанних мереж франчайзинг визначається однією з найефективніших систем.

Аналіз літературних джерел дозволив виділити основні принципи організації обслуговування в ресторанному господарстві, а саме 1) задоволення потреб населення в продукції і послугах; 2) створення комфортних умов в торгових залах; 3) відсутність негативних явищ, пов'язаних з процесом обслуговування споживачів; 4) зростання рентабельності роботи підприємств ресторанного господарства за рахунок впровадження нових видів продукції та послуг; 5) відповідність видів послуг постійно змінюються смакам споживачів, вимогам ринку.

Проведено аналіз основних економічних показників ресторану «Едельвейс» за 2015-2016 роки (табл. 1).

Основні техніко-економічні показники діяльності ресторану
«Едельвейс» за 2015-2016 роки (тис. грн.)

Показники	2015 р.	2016 р.	Відхи- лення
1. Валовий товарообіг, разом	2938,7	2381,3	-557,4
в тому числі:			
- ресторанного господарства	2728,1	2135,8	-592,3
- готельного господарства	210,6	245,5	+34,9
2. Витрати на утримання готельно-ресторанного комплексу	1432,9	1347,3	-85,6
3. Фінансовий результат до оподаткування (п.1-п.2)	1505,8	1034,0	-471,8
4. Витрати з податку на прибуток	470,2	381,0	-89,2
5. Чистий прибуток (п.3-п.4)	1035,6	653,0	-382,6
6. Рентабельність, % (п.5 / п.2 × 100 %)	72,3	48,5	-23,8
7. Чисельність всього персоналу, чол.	21	25	+4
8. Середньорічний виробіток одного працівника, (п. 1 / п. 7)	139,9	95,3	-44,6

Аналіз даних свідчить про певне погіршення основних техніко-економічних показників діяльності готельно-ресторанного комплексу «Едельвейс» за 2015-2016 роки. Зокрема, валовий товарообіг у 2016 році зменшився відносно рівня 2015 року на 557,4 тис. грн. Це скорочення стосувалося виключно ресторанного господарства, яке становило 592,3 тис. грн. Що ж стосується готельного господарства, то тут спостерігається певний приріст валового товарообігу за аналізований період – 34,9 тис. грн.

Витрати на утримання готельно-ресторанного комплексу за період 2015-2016 роки дещо знизились – на 85,6 тис. грн. Проте це не мало позитивного впливу на фінансовий результат фірми. Його величина до оподаткування у 2016 році становила 1034 тис. грн., що на 471,8 тис. грн. менше, ніж у 2015

році. Чистий прибуток готельно-ресторанного комплексу «Едельвейс» за аналізований період теж мав тенденцію до зниження і зменшився на 382,6 тис. грн. у 2016 році порівняно з 2015 роком. Це викликано кризовими явищами в економіці держави, зниженням рівня платоспроможності населення, а відтак, і зменшенням активності готельно-ресторанного бізнесу. На таку динаміку вказує і рівень рентабельності фірми, яка знизилась у 2016 році на 23,8 % відносно 2015 року.

Разом з тим, чисельність персоналу готельно-ресторанного комплексу «Едельвейс» за період 2015-2016 роки зросла на 4 особи і становила 25 працівників. Зниження валового товарообігу фірми та паралельне зростання чисельності працівників викликало зменшення середньорічного виробітку одного працівника за аналізований період на 44,6 тис. грн. Це негативно характеризує діяльність готельно-ресторанного комплексу та вказує на наявні проблеми у сфері надання послуг. Фірмі слід вишукувати резерви покращення своїх фінансово-економічних показників для задоволення попиту споживачів.

У третьому розділі – «Шляхи розвитку інвестиційної діяльності ресторанного бізнесу в Україні» було запропоновано пріоритетні напрямки підвищення ефективності інвестиційної діяльності (Рис.1).

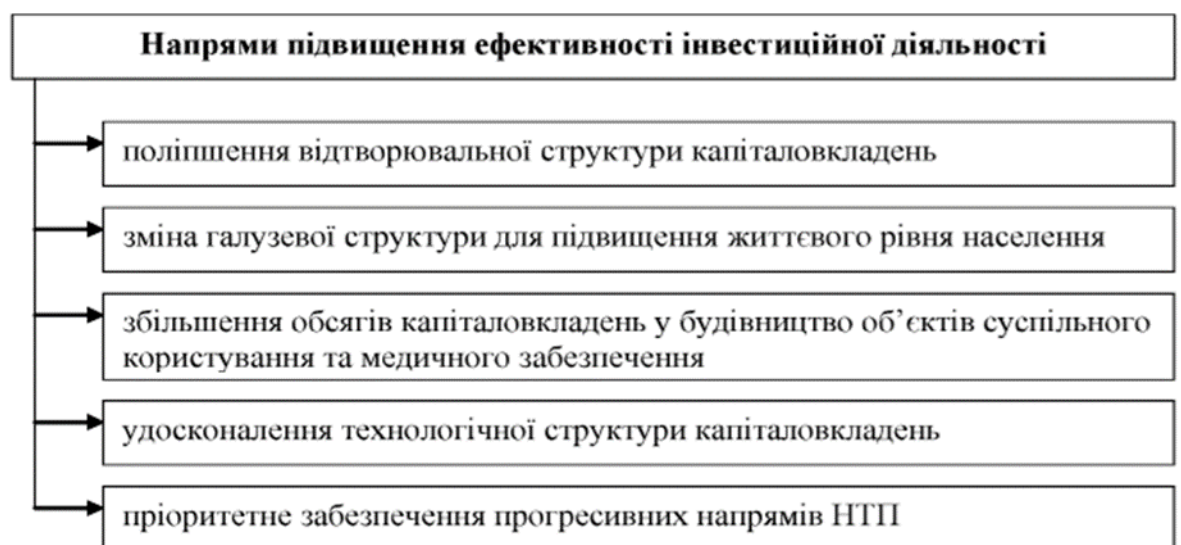

Рис.1. Напрямки підвищення ефективності інвестиційної діяльності

Проведено діагностику конкурентних переваг підприємства «Едельвейс» за допомогою SWOT-аналізу (табл. 2).

Таблиця 2

Зведені результати SWOT-аналізу сильних та слабких сторін внутрішнього середовища готельно-ресторанного комплексу «Едельвейс»

Сфера функціонування	Сильні сторони	Вразливі місця
1. Виробництво	1. Можливість збільшення обсягів. 2. Високий рівень якості продукції. 3. Чутливість до нових розробок та велика швидкість їх введення.	1. Велика енерго- та матеріаломісткість виробництва. 2. Вузька спеціалізація, швидке старіння обладнання. 3. Присутність шкідливих виробництв та відходів.
2. Персонал	1. Низька плинність серед найбільш кваліфікованої та працездатної частини персоналу. 2. Близькість бази професійної підготовки спеціалістів.	1. Застаріла система управління та стимулювання праці. 2. Низький коефіцієнт оновлення технічного персоналу.
3. Науководослідні розробки.	1. Наявність матеріальної бази для введення НДР. 2. Тісні зв'язки з НДІ та легкий доступ до інноваційних розробок.	1. Нестача грошових засобів для фінансування нововведень. 2. Низький коефіцієнт оновлення технічного персоналу.
4. Маркетинг	1. Наявність власних каналів розповсюдження продукції. 2. Наявність кваліфікованих фахівців у галузі маркетингу. 3. Вигідне поєднання якісноцінових характеристик продукції.	1. Недостатнє фінансове забезпечення маркетингових заходів. 2. Відсутність заходів, спрямованих на вивчення потреб ринку.
5. Організація управління	1. Стійкі зв'язки та високий рівень співпраці між структурними ланками управління.	1. Відсутність чітко визначених обов'язків працівників. 2. Невідповідність організаційної структури потребам ринку, слабе інформаційне забезпечення.
6. Фінанси	1. Низький ступінь залежності від зовнішніх кредиторів.	1. Інфляційне знецінення нагромаджень. 2. Низький рівень рентабельності виробництва. 3. Обмежені інвестиційні можливості, низький рівень реінвестування.

Після проведеного аналізу діяльності готельно-ресторанного комплексу «Едельвейс» було визначено переваги фірми порівняно з конкурентами, а саме:

1. Зручне місце розташування.
2. Демократична цінова політика.
3. Національна кухня.
4. Площа ресторану і кількість місць.
5. Можливість проведення масштабних банкетів та фуршетів.
6. Порівняно невелика кількість конкурентів в цьому районі.
7. Вдала концепція.

Разом з тим, ресторан має і вразливі місця, які слід брати до уваги при формуванні стратегії розвитку закладу.

Ресторанний ринок України ще далекий від насичення. Очевидно, що основою для його розвитку є передусім рівень доходів населення, який упав у зв'язку з фінансово-економічною ситуацією останніх років. Водночас ємність цього ринку ще досить велика. У ресторанному бізнесі існують перспективи зростання. З ростом підприємств харчування різних форматів зростає конкуренція.

Для формування конкурентних переваг і забезпечення ефективної роботи підприємства нині і в майбутньому необхідне розроблення науково обґрунтованої стратегії щодо підвищення ефективності управління і функціонування підприємства. Новітні наукові розробки та методики їх упровадження, а так само дані щодо їх практичної ефективності здатні консолідувати консалтингові підприємства, необхідність яких стає все більш очевидною в сучасних умовах конкуренції, що загострюється. Варто відзначити, що нині ресторатори підходять більш професійно до управління своїм бізнесом. В комплекс стратегічного управління входять стратегічний аналіз ринку, маркетингові дослідження, нові підходи і методики проведення рекламної діяльності, користування послугами консалтингових компаній ресторанного бізнесу.

ВИСНОВКИ

У магістерській роботі розроблено науково-методичні засади забезпечення ефективності інвестиційної діяльності ресторану. Основні висновки та результати, одержані в ході дослідження, зводяться до такого:

1. Узагальненням теоретичних підходів визначено найбільш досконале визначення інвестиції – це сукупність майнових і фінансових ресурсів та інтелектуальних цінностей, які вкладають у власне виробництво з метою його реконструкції, модернізації та запровадження новітніх технологій, в інші об'єкти суб'єктів підприємництва та соціальної сфери з метою отримання прибутку, або ж соціального ефекту, а інвестиційна діяльність – це процес реалізації інвестицій.

2. Встановлено що ресторанний бізнес України є привабливим для міжнародних компаній, які за умов стабілізації політичного та економічного стану держави, мають наміри реалізувати стратегічні програми щодо організації та розвитку франчайзингових ресторанних мереж в Україні

3. За результатами аналізу господарської діяльності ресторану «Едельвейс» за 2015-2016 роки визначено певне погіршення основних техніко-економічних показників діяльності готельно-ресторанного комплексу «Едельвейс» за 2015-2016 роки. Зокрема, валовий товарообіг у 2016 році зменшився відносно рівня 2015 року на 557,4 тис. грн. Це скорочення стосувалося виключно ресторанного господарства, яке становило 592,3 тис. грн. Відносно готельного господарства, то тут спостерігається певний приріст валового товарообігу за аналізований період – 34,9 тис. грн.

4. Запропоновано напрямки підвищення ефективності інвестиційної діяльності в Україні, а саме: поліпшення відтворювальної структури капіталовкладень; зміна галузевої структури для підвищення життєвого рівня населення; збільшення обсягів капіталовкладень у будівництво, об'єкти суспільного користування (у тому числі готельно-ресторанні комплекси) та медичного забезпечення; удосконалення технологічної структури капіталовкладень; пріоритетне забезпечення прогресивних напрямів НТП.

5. За результатами SWOT-аналізу готельно-ресторанного комплексу «Едельвейс» визначено його конкурентні переваги: зручне місце розташування; демократична цінова політика; національна кухня; площа ресторану і кількість місць; можливість проведення масштабних банкетів та фуршетів; порівняно невелика кількість конкурентів в районі; вдала концепція.

6. Для формування конкурентних переваг і забезпечення ефективної роботи підприємства нині і в майбутньому необхідне розроблення науково обґрунтованої інвестиційної стратегії яка включає: стратегічний аналіз ринку, маркетингові дослідження, нові підходи і методики проведення рекламної діяльності, користування послугами консалтингових компаній ресторанного бізнесу, обґрунтування напрямі і об'єктів інвестицій в ресторанний бізнес. Стратегія повинна будуватись на основі вивчення реальних інвестиційних можливостей суб'єктів інвестування, внутрішніх і зовнішніх факторів, охопити такі проблеми, як оптимізація грошових коштів, власного і позикового капіталів, розподіл прибутку і формування відповідних фондів, інвестиційно-інноваційна та цінова політика.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ РОБОТИ

1. Кузьменко Б.П. Сучасний стан та перспективи розвитку ресторанного бізнесу в Україні / Б.П. Кузьменко, О.О. Фокша // Студентські наукові студії. Серія «Економіка». 2019 (подано до друку).

АНОТАЦІЯ

Фокша О. Розвиток інвестиційної діяльності в сфері ресторанного бізнесу в Україні. – Рукопис.

Дослідження на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня магістра за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» – 2019.

Розроблено рекомендації щодо інвестиційної діяльності в сфері ресторанного бізнесу. Сформовано систему заходів, спрямованих на розвиток інвестиційної діяльності підприємств ресторанної сфери України.

Ключові поняття: інвестиції, інвестиційна діяльність, ресторанний бізнес, тенденції розвитку, динаміка, розвиток ресторанного бізнесу.

SUMMARY

Foksha O. Retail investment in the sphere of restaurant business in Ukraine. - Manuscript.

The Master's work on obtaining an educational qualification level of a master's degree of specialty 076 "Entrepreneurship, Trade and Stock Exchanges" – Petro Mohyla Black Sea National University, MES of Ukraine, Mykolaiv, 2019.

There are recommendations for investment in the sphere of restaurant business. Formed a system of calling, directing on the investment of investment projects of the restaurants and restaurants of Ukraine.

Key words: investing, investing business, restaurant business, development, dynamic, restaurant business experience.